

BİRİNCİ TÜRKOLÖJİ QURULTAYIN TÜRK XALQLARININ HƏYATINDA ROLU

Nabat Cəfərova

pedaqogika elmləri doktoru, professor
Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti
<http://Orchid.org/0000-0003-0684-9374>
cafarova_nabat@mail.ru

Birinci Türkoloji Qurultay ortağ zəngin keçmişə və qədim irsə malik türk xalqlarının mədəni integrasiyasında mərhələ yaratmış müstəsna əhəmiyyətli hadisələrdəndir. Beynəlxalq miqyaslı bu unikal elmi forumda türkologiyanın ən aktual məsələləri geniş və sistemli müzakirə obyektinə çevrilmiş, türk dünyasının dili, tarixi, etnoqrafiyası, ədəbiyyatı və mədəniyyətinin gələcəyi ilə bağlı vacib qərarlar qəbul edilmiş, latın qrafikası əsasında vahid ümumtürk əlifbasına keçilməsi xüsusi diqqət mərkəzində saxlanılmışdır.

İlham Əliyev

Xülasə

Böyük coğrafi məkanda yaşayan çoxsaylı türk xalqlarının həyatında taleyüklü integrasiyanın əsası Birinci Türkoloji Qurultayda qoyuldu.

Qeyd etmək lazımdır ki, üzərindən 100 il keçsə də, Birinci Türkoloji Qurultay haqqındakı hər bir araşdırma bu qurultayın siyasi-mədəni tərəfini qiymətləndirməklə bərabər, onun türkologiya elminə verilən dəyərlərini önə çəkir. XXI əsrin 2026-cı il dönəmində yüz illiyi qeyd edilən, yəni 1926-cı ildə keçirilən bu toplantının bu gün aktuallığını saxladığı danılmaz bir faktdır.

Birinci Türkoloji Qurultay türk xalqlarının sosial, siyasi, mədəni, iqtisadi inkişafı baxımından müstəsna əhəmiyyət daşıyır. Xüsusən bu mötəbər məclisdə türk xalqlarının tarixi, ədəbiyyatı, dili, əlifbası, etnoqrafiyası və mədəniyyəti ilə bağlı yaxın gələcək üçün düşünülmüş bir sıra mühüm qərarlar çox əhəmiyyətli idi. Həmçinin latın qrafikalı əlifbaya keçidin elmi-metodik prinsipləri ətraflı şəkildə işlənib hazırlanmış və ardıcıl şəkildə gerçəkləşdirilməsi qayğısına qalınmışdır.

Açar sözlər: Birinci Türkoloji Qurultay, türk xalqları, dil məsələləri, latın qrafikalı əlifba, integrasiya.

THE ROLE OF THE FIRST TURKOLOGICAL CONGRESS IN THE LIFE OF THE TURKIC PEOPLES

Nabat Jafarova

Azerbaijan State Pedagogical University

Abstract

At the Turkological Congress, the types of the principle of linguistic economy were not treated as a separate subject of either reports or speeches; rather, they were only briefly touched upon in the presentations of three creative figures in connection with issues of orthography and terminology. The foundations of a historically significant integration in the lives of the numerous Turkic peoples were laid at the First Turkological Congress.

It should be noted that, even though more than one hundred years have passed, every study devoted to the First Turkological Congress highlights not only its political and cultural dimensions but also the values it contributed to the science of Turkology. The fact that this congress, held in 1926 and whose centenary was commemorated in 2026 in the 21st century, continues to retain its relevance today is undeniable.

The First Turkological Congress holds exceptional significance for the social, political, cultural, and economic development of the Turkic peoples. In particular, a number of important decisions aimed at the near future regarding the history, literature, language, alphabet, ethnography, and culture of the Turkic peoples were taken at this prestigious assembly. In addition, the scientific and methodological principles of the transition to the Latin-based alphabet were thoroughly developed, and measures were taken to ensure their consistent implementation.

Key words: The First Turkological Congress, Turkic peoples, language issues, Latin-based alphabet, integration.

РОЛЬ ПЕРВОГО ТЮРКОЛОГИЧЕСКОГО КОНГРЕССА В ЖИЗНИ ТУРЕЦКИХ НАРОДОВ

Набат Джафарова

Азербайджанский государственный педагогический университет

Резюме

Первый тюркологический конгресс заложил основу для судьбоносной интеграции в жизни многочисленных тюркских народов, проживающих на обширной географической территории.

Следует отметить, что хотя с тех пор прошло 100 лет, любое исследование Первого тюркологического конгресса, оценивая политико-культурную сторону этого конгресса, подчеркивает ценность, которую он внес в науку тюркологии. Неоспоримым фактом является то, что эта встреча, состоявшаяся в 1926 году, остается актуальной и сегодня, даже в 2026-м веке.

Первый тюркологический конгресс имеет исключительное значение с точки зрения социального, политического, культурного и экономического развития тюркских народов. В частности, на этом престижном совещании был принят ряд важных и значимых решений, касающихся истории, литературы, языка, алфавита, этнографии и культуры тюркских народов, на ближайшее будущее. Кроме того, были приняты меры для обеспечения детальной разработки и последовательного применения научных и методологических принципов перехода к латинскому алфавиту.

Ключевые слова: Первый тюркологический конгресс, тюркские народы, языковые вопросы, латинский алфавит, интеграция.

Giriş/Introduction

Keçən əsrin tarixdə, yaddaşlarda qalan ən mühüm hadisələrindən biri Birinci Türkoloji Qurultay türk xalqlarının bir dil ailəsində birləşməsi üçün ilkin bünövrə sayıla bilər. Aradan keçən tarix ərzində türkologiya sahəsində xeyli işlər görülmüş, araşdırmalar aparılmışdır. Qurultaydan ötən dövr ilk növbədə türkologiyaya dair araşdırmalar sahəsində yeni perspektivlərin müəyyənləşdirilməsi ilə əlamətdardır. Azərbaycanın türkoloji araşdırmaların nüfuzlu mərkəzlərindən biri kimi tanınması və türk xalqlarının mədəni-mənəvi birliyinin nəzəri-elmi bünövrəsinin yaradılması da qeyd edilən uğurlarla bağlıdır. Azərbaycan Respublikası ikinci dəfə öz dövlət müstəqilliyini elan etdikdən və bərpasından sonra Birinci Türkoloji Qurultay dövlət səviyyəsində öz hüquqi qiymətini almışdır.

Azərbaycan Respublikasının öz dövlət müstəqilliyini bərpa etməsi ilə Azərbaycan dilinin rəsmi dövlət dili statusu qəti surətdə təsbit edildi və Türkoloji Qurultay tərəfindən vaxtilə irəli sürülmüş qərar və tövsiyələrin müasir şəraitdə uğurla həyata keçirilməsi üçün əlverişli zəmin yarandı. Sərəncamda xüsusi olaraq vurğulanır ki, qurultaydan bəri ötən dövr ilk növbədə türkologiyaya dair araşdırmalar sahəsində yeni konsepsiyaların formalaşdırılması, Azərbaycanın dünya miqyasında aparılan türkoloji araşdırmaların nüfuzlu

mərkəzlərindən biri kimi tanınması və türk xalqlarının mədəni-mənəvi birliyinin nəzəri-elmi bünövrəsinin yaradılması ilə əlamətdardır [Nağısoylu, 2016].

Birinci Türkoloji Qurultayın tarixi əhəmiyyəti. 2005-ci il noyabrın 5-də Prezident İlham Əliyev bu mötəbər tədbirin 80 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında sərəncam imzalamış və ölkəmizdə bununla əlaqədar beynəlxalq konfrans keçirilmişdir. 18 fevral 2016-cı il tarixində Prezident İlham Əliyevin müvafiq sərəncamı ilə həmin əlamətdar hadisənin 90 illiyi qeyd olunmuşdur. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin Sərəncamında Qurultayın tarixi əhəmiyyəti qeyd olunarkən belə bir məsələ xüsusi olaraq diqqətə çatdırılmışdır: *“Türkoloji Qurultay türk xalqlarının mədəni integrasiyasında yeni mərhələnin təməlini qoymuş diqqətəlayiq hadisələrdəndir. Qurultayda əsaslı müzakirə obyektinə çevrilmiş problemlərlə bağlı böyük perspektiv əhəmiyyətə malik qərarlar qəbul edilmiş, latın qrafikalı yeni əlifbaya keçidin elmi-metodik prinsipləri işlənilib hazırlanmışdır”*.

Birinci Türkoloji Qurultaydan çıxan nəticələrdən biri də ondan ibarətdir ki, bu qurultay türk xalqları arasında elmi-mədəni integrasiyanın zəruriliyini meydana qoyub. Bu gün müstəqillik şəraitində türk xalqları ilə, dünya türkoloji mühiti ilə Azərbaycanın dövlət səviyyəsində, akademiya və universitetlər səviyyəsində də sıx əlaqələri vardır [Həbibbəyli, 2026:4-6].

2026-cı ilin fevral ayında Bakı şəhərində keçirilən Birinci Türkoloji Qurultayın 100 illiyi tamam olur. Birinci Türkoloji Qurultayın keçirilməsinə hazırlığın mərhələləri ilə tanışlıq bu prosesin gərginliyini təsdiqləyir.

Arxiv materiallarına əsasən, qurultayın keçirilməsi məsələsi 1924-cü ildə Azərbaycanda, daha sonra elə həmin il Ümumittifaq Şərqşünaslar Cəmiyyətinin iclasında qaldırılır və Bakıda keçirilməsi haqqında qərar qəbul edilir [Каграманлы, 2012:24-29]. 1925-ci ilin dekabrında Ümumrusiya Şərqşünaslar Cəmiyyətinin və Azərbaycanın tədqiq və tətəbbü cəmiyyətinin təşkilatçılığı ilə Qurultayın işini təşkil etmək üçün yaradılan komissiyanın 6 fevral iclasında artıq qurultayda işləyəcək orfoqrafiya, terminologiya, təhsil və s. komissiyaların tərkibi müəyyənləşdirilir. Qurultaydan öncə elə həmin ay Azərbaycan müəllimlərinin qurultay qabağı konfransı keçirilmişdi. Qurultayda 17 iclas keçirilmiş, əlifba məsələləri 3 iclasda – 10, 11, 12-ci iclaslarda müzakirə olunmuşdu.

1925-ci ilin may ayının 2-də Azərbaycan Mərkəzi İcraiyyə Komitəsinin Rəyasət Heyətinin iclasında Türkoloji Qurultayın çağırılmasının zəruri və təcili bir məsələ olduğu haqqında qərar qəbul edilmişdir. Odur ki, Türkoloji Qurultaya hazırlıq üçün təşkilat komitəsi yaradıldı.

Təşkilat komitəsinə Səməd Ağamalıoğlu, professor Bəkir Çobanzadə, Şərqsunasların Ümumittifaq Assosiasiyasının sədri Mixail Pavloviç (Veltman), Əbdürrəhim bəy Haqverdiyev, professor Nikolay Aşmarin, akademik Vasili Bartold, professor Aleksandr Samoyloviç, Məhəmmədhəsən Baharlı, Artur Zifeld, Əhməd bəy Pepinov, İsmayıl Hikmət və digərləri daxil edildilər.

Təşkilat komitəsi 6 avqust 1925-ci ildə keçirilən ilk iclasında qərar qəbul etdi ki, müzakirə edilən məsələ yalnız elmi və mədəni əhəmiyyətli məsələ olmayıb, daha zəruri amillərlə bağlı olacaqdır. Ona görə də bütün lazımi tədbirlər görülməli və yubanmadan türk-tatar xalqlarının nümayəndələrinin və şərqsunasların iştirakı ilə türkoloji qurultay keçirilməlidir [Hasanlı, 2025].

Nəhayət, uzun sürən müzakirələrdən sonra 4 mart 1926-cı ildə 13-cü iclasda əlifba məsələsi səsverməyə qoyuldu. 101 nəfər latınlaşdırmanın lehinə, 7 nəfər ərəb əlifbasında qalmağın lehinə səs verdi. 9 nəfər bitərəf qaldı. Beləliklə, sovet imperiyasının tərkibinə daxil olan qeyri-rus millətlərinin əlifbasının bundan sonrakı müqəddəratı təyin edildi [Xürrəmçızı, 2026:18-19].

Qurultayın tarixi materialları. Qurultayın tarixi materialları göstərir ki, Qurultayda keçirilən on yeddi iclasın ondan çoxunda dil məsələləri müzakirə edilib. Belə ki, türk xalqlarının mədəni inteqrasiyasının əsasını təşkil edən amillərdən biri, ya da birincisi dil faktorudur. Yəni türkləri birləşdirən və genetik baxımdan da qohum dil olduğunu sübut edən və doğmalıq yaradan ilk növbədə dildir. Dil problemi Qurultayda müxtəlif aspektlərdən müzakirəyə cəlb olunub. Məsələn, türk dillərinin yarandığı ana məkan problemi, türk dillərinin qohumluğunun sistematik araşdırılması, türk dillərində ədəbi dil məsələsi və s. Dil problemi ilə bağlı bu və digər məsələlər qurultayda diqqət mərkəzində olub. Tarixi faktlar göstərir ki, dil məsələsi qurultayda yazı məsələsi ilə bir yerdə müzakirə edilib. Yazı məsələsi isə təbii ki, ilk növbədə əlifba, orfoqrafiya, imla, tədris məsələləri ilə bağlıdır. Yəni demək olar ki, bu qurultayın baş mövzusu dil və dillə bağlı məsələlərdir [Kazımoğlu, 2016:10-11].

I Türkoloji Qurultayın əsas məsələsi kimi latın əlifbasına keçmək və əlifba islahatlarının aparılması ilə bağlı çağırılması düşünülmüşdü. Daha sonra bura dilçiliyin digər məsələləri, orfoqrafiya, terminologiya, eyni zamanda ədəbiyyat, folklor, tarix, etnoqrafiya kimi məsələlər də əlavə olunmuşdu.

1926-cı ilin fevral ayının 26-dan mart ayının 5-nə qədər keçirilən Bakı türkoloji qurultayının mərkəzi məsələsi də məhz əlifba məsələsi olmuşdur. Türk tarixi, mədəniyyəti, dili və ədəbiyyatı ilə bağlı geniş müzakirələr açılsa da, qurultay həmin dövrdə daha çox siyasi xarakter almış latın əlifbasına keçid məsələsini həll etmək zərurətindən çağırılmışdı [Hasanlı, 2025].

Beləliklə, Birinci Türkoloji Qurultayda türkologiyaya geniş elmi kontekstdən baxılmışdır. “*Yeri gəlmişkən qeyd edək ki, türkologiya dedikdə çox vaxtı yalnız dilçilik məsələləri başa düşülür. Belə təsəvvür olunur ki, türkologiya ancaq dilçilik məsələlərini əhatə edir. Əlbəttə, dil faktoru burada əsasdır, birincidir, təməldir. Amma ədəbiyyat, folklor, etnoqrafiya, incəsənət və tarix də türkologiya məsələsidir və hesab edirəm ki, bugünkü müstəqillik şəraitində məhz türkologiyaya bu baxımdan yanaşmaq zəruridir*” [Həbibbəyli, 2026:8].

Türkoloji Qurultayda əlifba məsələsi. Qurultayın toplanmasının əsas məqsədinin əlifba problemi, ərəb əlifbasından latın əlifbasına keçid [Demirel, 1999:29] olduğu hamıya bəllidir. Türkiyəli alim Bilal Şimşirin ifadəsi ilə “*imla və orfoqrafiya problemi qurultay maddələrinin onurğasını təşkil edirdi*” [Şimşir, 1992:117]. “*Maraqlıdır: türk xalqlarının tarixi, mədəniyyəti, maarifi ilə bağlı zəngin problemlər proqramı olan Birinci Türkoloji Qurultay adətən ən çox dil məsələləri ilə xatırlanır. Bu, birinci növbədə, qurultayda qoyulmuş dil məsələlərinin həcmi ilə bağlıdır. Qurultayın 17 iclasından 13-ü dil məsələlərinə həsr olunmuşdur. Bunların da içərisində 5 iclasda ancaq əlifba məsələsi müzakirə olundu. Əlbəttə, bu təsadüfi deyil dil məsələləri, bütün nəzəri çıxışları və elmi səviyyəsi ilə yanaşı təcrübi səciyyə daşıyırdı, gözlə görünən və praktiki-kütləvi rezonansı olan məsələlər idi: türk dillərinin, imla, termin, əlifba məsələləri, türk ədəbi dili və ana dilinin tədrisi mövzuları və s.*” [Qayıbov, 2016:88].

Bu gün 100 illiyini qeyd etdiyimiz tarixi qurultayda Fuad Köprülü, Bəkir Çobanzadə, Əli bəy Hüseynzadə, Hənəfi Zeynallı, Əhməd Baytursun, Qalimcan Şərəf və b. görkəmli türkoloqlar çıxış ediblər. Bu çıxışların bir çoxu bizim dövrümüzdə qədər gəlib çatıb. O çıxışlarda son dərəcə qiymətli fikirlər irəli sürülmüşdür ki, bu fikirlər illərlə daha geniş formatda tədqiq edilir. Birinci Türkoloji Qurultayın keçirilməsi və burada müzakirə olunan məsələlər fundamental tədqiqatlar üçün baza rolunu oynayır.

Hələ Birinci Türkoloji Qurultayın gedişində belə türk xalq ədəbiyyatının nümunələrinin toplanıb nəşr olunması haqqında konkret təkliflər irəli sürülmüşdü. N.İ.Aşmarin məruzəsinin girişində türk xalq ədəbiyyatının çoxsaylı nümunələrini toplayan Radlovun adını çəkərək, türkologiyanın qəhrəmanlıq dövrünün bitdiyini, ayrı-ayrı dialektlərin tədqiqinə başlamağın tam zamanı olduğunu, ömrünü xalq həyatının bütün xüsusiyyətləri ilə öyrənməyə həsr edən tədqiqatçılara ehtiyac olduğunu bildirir, şifahi xalq ədəbiyyatı nümunələri, qədim əlyazmalar, nadir kitablar, başdaşları, divarlarda olan qədim yazıları toplamaq, öyrənmək və nəşrinin zəruriliyini ifadə edir. Tədqiqatçıya görə, əyalətlərdəki əməkdaşların hazırlığına lazımcıca diqqət yetirilsə, türkologiya sürətlə inkişaf edər. Hətta çiy materialların toplanması və çapı türkologiyanın

inkişafına böyük xidmətdir. Dil və ədəbiyyat materiallarının toplanmasına dair təlimatlar hazırlamaq, xalq ədəbiyyatı nümunələrinin çapı işini düzgün qurmaq, əldə edilən nəticələrin imkan daxilində türk dillərindən birinə tərcümə etmək ümdə vəzifələrdəndir. Əks halda vaxt ötdükcə bu mənbələrdən səmərəli şəkildə istifadə xeyli çətinləşəcək [Qayıbov, 2016:90].

Qurultayda irəli sürülən təkliflərin yekun qətnamələrdə öz əksini tapdığı məlumdur. Mövzu ilə əlaqəli qeyd etmək lazımdır ki, dil və əlifba haqqında alınan qərarlardan irəli gələn tələblərin bir çoxunun qısa zaman içərisində yerinə yetirilməyə başlanılsa da, qurultayın gündəmində olan digər məsələlərin həyata keçirilməsi istiqamətində görülən işləri ancaq o dövrün elmi-publisistik, ədəbi-bədii proseslərinə nəzər salaraq qiymətləndirmək mümkündür. Belə ki, qurultaydan sonrakı yaxın tarixdə xalq yaradıcılığı nümunələrinin toplanması, öyrənilməsi və nəşri çalışmaları görə görülən inkişafa, başda “Maarif və mədəniyyət” jurnalı olmaqla o dövrün mətbuat orqanlarında dərc olunan türk dünyasının dili, tarixi, etnoqrafiyası, ədəbiyyatı və mədəniyyətinin gələcəyi ilə bağlı materiallara yer verilirdi. 1927-ci ildən başlayaraq isə Azərbaycan şifahi xalq ədəbiyyatı toplularının nəşrindəki artıma baxaraq qurultayın keçirilməsinin ədəbiyyat nümunələrinin toplanması, öyrənilməsi və nəşrinin təşkilinə böyük təsir göstərdiyini söyləmək mümkündür.

Nəticə/Conclusion

Ortaq türk əlifbası, yəni türk dünyası üçün ümumi yaradılmış və rəsmən qəbul edilmiş 34 hərfdən ibarət latın qrafikalı əlifba türkdilli xalqların əlifbalarının standartlaşdırılması, birləşdirilməsi məqsədilə hazırlanmışdır. Ortaq türk əlifbası türkdilli dövlətlərin milli əlifbalarındakı ortaq fonetik və fonoloji xüsusiyyətlərini özündə cəmləşdirən yeni bir yazı sistemidir, burada əsas məqsəd dil bariyerlərini aradan qaldırmaq və Türk dünyasının birliyini gücləndirməkdir.

Məsələyə geniş formatda baxdıqda, hazırda ortaq türk əlifbasının olması öz əlifbamızdan imtina edirik anlamına gəlmir. Müasir baxımdan yanaşdıqda, Azərbaycana dili, azərbaycanşünaslıq türkologiyasının bir qoludur. Azərbaycan dilini öyrənən elmin bütün istiqamətlərini: dilçilik, folklor, ədəbiyyat, tarix, etnoqrafiya və digər sahələr həm də türk dil ailəsinə daxildir.

Əlavə olaraq, necə ki ingilis dili beynəlxalq dil sayılır və bir çox insan öyrənir, danışır, ortaq türk dili əlifbası da bunun bir nümunəsi olaraq türkdilli ölkələrdə orta q əlifba kimi qəbul edilir.

Fikrimizcə, bu istiqamətdə çalışmağa, Birinci Türkoloji Qurultaydan irəli gələn vəzifələri yerinə yetirməyə çox böyük ehtiyac vardır. Türk xalqları ardıcıl olaraq latın qrafikasına keçidlə əlaqələr Türkiyə, Azərbaycan, Özbəkistan və Türkmənistanla əlaqələr ardıcıl və sistemli olmalıdır. Belə ki, Birinci Türkoloji

Qurultayın 100 illiyinin qeyd edilməsi həm ortaq türk əlifbasına, həm də latın qrafikasına keçidin əhəmiyyətini, zəruriliyini, elmi əsaslarını təbliğ etməkdən ibarətdir.

ƏDƏBİYYAT/REFERENCES

1. Azərbaycan kitabı (1982). Bibliografiya, ikinci cild. (1920; 1940). – Bakı: “Yazıçı”. – 746 s.
2. Birinci Türkoloji Qurultayın 100 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı (2025). <https://president.az/az/-articles/view/70396>
3. Birinci Türkoloji Qurultay: görünən və görünməyən tərəflər (2016). Elmi sessiyanın materialları. – Bakı: “Elm və təhsil”. – 100 s.
4. Həbibbəyli, İ. (2016). Birinci Türkoloji Qurultayın idealları işığında / Birinci Türkoloji Qurultay: görünən və görünməyən tərəflər. Elmi sessiyanın materialları. – Bakı: “Elm və təhsil”. – s.3-9.
5. Xürrəmçızı, A. (2016). Türkoloji Qurultayda qeyri-türk xalqlarının iştirakı və əlifba məsələsi. Birinci Türkoloji Qurultay: görünən və görünməyən tərəflər. Elmi sessiyanın materialları. – Bakı: “Elm və təhsil”. – s.15-24.
6. Qayıbov, S. (2016). Türkoloji Qurultayda folklor məsələləri. Birinci Türkoloji Qurultay: görünən və görünməyən tərəflər. Elmi sessiyanın materialları. – Bakı: “Elm və təhsil”. – s.84-98.
7. Kazımoğlu-İmanov, M. (2016). Birinci Türkoloji Qurultayın görünməyən tərəfləri. Birinci Türkoloji Qurultay: görünən və görünməyən tərəflər. Elmi sessiyanın materialları. – Bakı: “Elm və təhsil” – s.10-14.
8. Nağısoylu, M. (2016). I Türkoloji Qurultay – tarixə düşmüş əlamətdar hadisə // 525-ci qəzet. – 5 mart. – s.14.
9. 1926-cı il Birinci Bakı Türkoloji qurultayı (2006) / ruscadan tərcümə, ön söz və şərhlərin müəllifi K.Nərimanoğlu, Ə.Ağakışiyev. Bakı: Çinar-çap, 570 s.
10. Turan, A. (2005). Birinci Türkoloji Qurultay / “Ədəbiyyat” qəzeti. – 17 noyabr.
11. Turan, A. (2025) Türkologiya prosesdir... Yüz ildən sonra da proses davam edir... / “Ədəbiyyat” qəzeti. – 16 noyabr,
12. Каграманлы, Е. (2012). Фархад Агазаде и Первый Всесоюзный Тюркологический съезд / Ученые записки Таврического Национального Университета имени Вернадского. Серия филология. – том 25 (64), №2. – с.24-29.
13. Первый Всесоюзный тюркологический съезд // www.ourbaku.com

Məqalə tarixçəsi

Daxil olub 18.01.2026

Qəbul edilib 17.02.2026

Nəşrə tövsiyə edib Adil Babayev

filologiya elmləri doktoru, professor